

Adresa nr. 3 /16404/2025 din data de 14.11.2025

L509/2025

Domnului Mario-Ovidiu Oprea
Secretarul general al Senatului României

Sireul Permanent al Senatului
509, 18 noiembrie 2025

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. XXXV 6028 din 03.11.2025, prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii *Propunerea legislativă pentru prevenirea și combaterea femicidelor și a violențelor care le preced (b541/29.10.2025)*, în vederea avizării, vă comunicăm că aceasta a fost analizată în ședința din data de 13.11.2025 a Comisiei nr. 1 - reunită „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la solicitarea de avizare a propunerii legislative, având în vedere prevederile art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, precum și interpretarea dată de Curtea Constituțională sintagmei „*acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești*”, comisia a reținut că nu se impune emiterea unui aviz de către Consiliul Superior al Magistraturii, urmând a fi exprimat un punct de vedere.

Comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a reținut că preocuparea legiutorului cu privire la numărul crescut de cazuri de violență extremă comise în anumite circumstanțe și necesitatea sancționării adecvate a acestor cazuri, inclusiv prin mijloace de drept penal, este pe deplin îndreptățită.

În urma analizei propunerii legislative, s-a apreciat că reglementările propuse, în special cele care vizează modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală sunt de natură să aducă un plus de substanță cadrului normativ menit să combată faptele de violență în general și, în special, a celor săvârșite în circumstanțele deosebite vizate de propunerea legislativă.

În egală măsură, unele din dispozițiile propuse sunt susceptibile de îmbunătățiri, astfel încât să poată contribui în mod eficient la atingerea scopului declarat al acesteia.

În acest sens, în ceea ce privește reglementările propuse la art. I vizând *Măsurile pentru prevenirea și combaterea femicidelor și a violențelor ce le preced*, comisia a semnalat unele

inconsecvențe normative care trebuie revizuite, pentru ca actul normativ să răspundă cerințelor de claritate și predictibilitate, subliniate constant în jurisprudența Curții Constituționale.

Astfel, cu titlu de exemplu, deși obiectul art. 1 din propunerea legislativă vizează reglementarea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea femicidelor și a violențelor ce le preced, dispoziția propusă în acest cadru prin art. 2 alin. (2) impune colectarea unor categorii mai largi de informații, care includ și pe cele referitoare la infracțiuni săvârșite asupra unui frate sau alt membru de familie, care nu ar putea fi subsumate noțiunii de femicid sau celei de violențe care preced femicidul.

În altă ordine de idei, la alineatul (4) al art. 2 se prevede că raportul care trebuie întocmit anual de Ministerul Afacerilor Interne și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție trebuie să prevadă motivele pe care se întemeiază toate soluțiile de netrimitere în judecată, fapt care, în mod evident, nu poate fi realizat în raport cu diversitatea motivelor de fapt care pot fundamenta fiecare soluție de netrimitere în judecată. Un corectiv al acestei reglementări ar putea fi reprezentat de indicarea doar a principalelor motive, pe care se fundamentează, cu caracter repetitiv, soluțiile de netrimitere în judecată.

De asemenea, la alineatul (8) al art. 2, obligația institutelor de medicină legală de a colecta datele referitoare la „numărul și natura loviturilor, localizarea la nivelul corpului” pare excesivă și fără o utilitate practică evidentă. Aceste date se regăsesc în cuprinsul actelor medico-legale, dată fiind relevanța indiscutabilă în fiecare cauză în parte, însă colectarea lor la același nivel de detaliu pentru analizele de ansamblu ale fenomenului infracțional în domeniul violenței domestice nu pare a avea vreo utilitate practică.

În ceea ce privește *modificările și completările propuse la Codul penal*, comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a formulat următoarele observații:

Prin modificarea propusă la alineatului (2) al art. 199 din Codul penal, se statuează că pentru infracțiunile prevăzute în art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie sau în condițiile prevăzute de art. 195¹ acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Această propunere vine să modifice concepția actuală a Codului penal în conformitate cu care punerea în mișcare a acțiunii penale în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 193 și art. 196 din Codul penal săvârșite împotriva unui membru de familie se poate face atât din oficiu, cât și la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

În reglementarea actuală, consecința faptului că acțiunea penală poate fi pusă în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate este reprezentată de împrejurarea că, în cazul în care persoana vătămată își retrage plângerea prealabilă, această manifestare de voință conduce

la înlăturarea răspunderii penale și, în plan procesual, la împiedicarea exercitării în continuare a acțiunii penale, dacă este însușită de procuror.

În acest sens, art. 158 alin. (4) din Codul penal, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 116/2025, statuează că *„În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, indiferent dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în urma unei plângeri prealabile sau din oficiu, în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror.”*

În reglementarea propusă, eventuala manifestare de voință a persoanei vătămate, în sensul ca făptuitorul să nu fie tras la răspundere penală, nu va mai avea niciun fel de relevanță procesuală. În opinia comisiei, o astfel de soluție este criticabilă pentru că nu ține seama de specificul relațiilor dintre membrii de familie, care pot justifica opțiunea persoanei vătămate de a pune capăt procesului penal prin retragerea plângerii prealabile.

Oricum, chiar și în reglementarea actuală, efectul de împiedicare a exercitării acțiunii penale se produce doar dacă retragerea plângerii prealabile este însușită de către procuror, fapt care constituie o garanție importantă pentru exprimarea voinței libere a persoanei vătămate, nealterată de eventuale presiuni din partea altor persoane.

Prin comparație, sub imperiul reglementării propuse, ar urma ca persoana vătămată să nu poată decide cu privire la punerea în mișcare sau la continuarea exercitării acțiunii penale față de un membru de familie (de exemplu, părinte, copil sau frate/soră) în timp ce o astfel de posibilitate este recunoscută în raport cu alte persoane, cu care persoana vătămată nu se află în relații la fel de apropiate.

Sub un alt aspect, trimiterea la art. 195¹ ar trebui să vizeze doar alineatul (1) al acestui articol, întrucât în ipoteza prevăzută la alineatul (2) – *când fapta este săvârșită în prezența unui minor*, nu există nicio rațiune ca doar pentru acest motiv acțiunea penală să poată fi pusă în mișcare din oficiu.

Pentru aceste motive, comisia a apreciat că alin. (2) al art. 199 din Codul penal ar trebui modificat, însă nu în sensul propus, ci doar pentru a fi avute în vedere și situațiile în care faptele vizate sunt săvârșite în condițiile prevăzute la art. 195¹ alin. (1).

În acest sens, propunem ca alin. (2) al art. 199 să aibă următorul cuprins:

„(2) În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie sau în condițiile prevăzute la art. 195¹ alin. (1), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.”

Pe de altă parte, în ipoteza în care această propunere nu ar fi însușită, dispoziția din propunerea legislativă trebuie oricum amendată, astfel încât trimiterea din cuprinsul alineatului (2) al art. 199 să vizeze dispozițiile art. 195¹ alin. (1), iar nu acest articol în integralitate sa.

În ceea ce privește *modificările și completările propuse la Codul de procedură penală*, comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii a formulat următoarea observație:

Prin propunerea de introducere a alin. (6²) la art. 404 din Codul de procedură penală se reglementează obligația instanței care dispune condamnarea inculpatului pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenția de a ucide o persoană la a cărei moștenire are vocație de a constata din oficiu, în condițiile legii civile, nedemnitatea de drept a inculpatului de a veni la moștenirea victimei infracțiunii.

Comisia a apreciat că o astfel de constatare a instanței penale este justificată dacă aceasta este în interesul unei persoane lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, dată fiind vulnerabilitatea sporită a acestor persoane și interesul ca incidența nedemnității de drept să fie constatată direct prin hotărârea penală de condamnare.

Sintagma „*la cererea părții civile sau a persoanei vătămate*” extinde situațiile în care instanța constată nedemnitatea inculpatului și la cele care exced interesului unei persoane lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă. Or, exercitarea din oficiu a acțiunii civile în procesul penal privește doar situația acestor persoane, fără a viza celelalte părți civile sau persoane vătămate care au capacitate de exercițiu deplină. În cazul acestora din urmă, ținând seama și de exigențele impuse de necesitatea soluționării cauzelor penale într-un termen rezonabil, s-a apreciat că rezolvarea aspectelor referitoare la nedemnitatea succesorală ar trebui să rămână, ca și în prezent, în competența instanțelor civile.

Cu deosebită considerație,

Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii,
Judecător Andreea Simbura Uzlaşu

